

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

26.6.2008

Sosiaali- ja terveysministeriö

PL 33

00023 Valtioneuvosto

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan lausunto

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta, direktiivi 2004/113/EY (tavaroiden ja palveluiden saatavuuden ja tarjonnan alalla)

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä lausuntopyynnöstä.

Valmisteltavan hallituksen esityksen tarkoituksena on saattaa kansallisesti voimaan *direktiivi 2004/113/EY* eli miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palveluiden saatavuuden ja tarjonnan alalla.

Neuvottelukunta pitää lähtökohtaisesti hallituksen esitystä 2004/113/EY -direktiivin (myöhemmin direktiivi) täytäntöönpanosta kannatettavana. Vaikka nykyinen tasa-arvolain 7 § kattaa myös tavaroiden ja palvelujen syrjivän tarjonnan, ei laissa ole sitä koskevia tehokkaita sanktioita. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta pitääkin erittäin tärkeänä edistysaskeleena, että myös tavaroiden ja palveluiden syrjivästä tarjonnasta tulee lainuudistuksen myötä seuraamaan tosiasiallinen ja tehokas hyvitys.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on maininta syrjinnän kiellon koskevan sopimussuhdetta edeltävän ja sopimussuhteen solmimisen jälkeisen ajan. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta kuitenkin toteaa, että näiden lisäksi sopimuksen solmimatta jättäminen tulisi nimenomaisesti mainita perusteluissa kiellettyinä sukupuoleen perustuvana syrjintänä.

Poikkeukset sukupuolisen erityiskohtelun kiellosta

Tavaran tai palveluiden tarjoamisessa ovat direktiivin mukaan mahdollisia menettelyt, joissa eriasemaan asettamista ei pidetä syrjintänä. Poikkeusten on oltava perusteltuja oikeutetun tavoitteen saavuttamiseksi. Lisäksi tavoitteeseen on pyrittävä asianmukaisin ja tarpeellisin keinoin. Rajoitusten on direktiivin mukaan oltava aina asianmukaisia sekä tarpeellisia ja kaikkia poikkeuksia on tulkittava suppeasti.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta pitää poikkeuksien suppeaa tulkintaa perusteltuna. Hallituksen esityksessä tulisi kuitenkin direktiivin esimerkkiluetteloon pohjautuen selkeämmin ottaa kantaa liittyen rajanvetoon palveluiden sallittavan suuntaamisen ja kielletyn syrjinnän välillä. Tällöin pystyttäisiin kansallista sovelluskäytäntöä varten tarkemmin hahmottamaan hyväksytysti toiselle sukupuolelle suunnatut palvelut kielletystä syrjinnästä, jossa samaa tavaraa tai palvelua tarjotaan sukupuolen perusteella huonommilla ehdoilla.

Direktiivi edellyttää, ettei elinkeinonharjoittajan hinnoittelu saa perustua asiakkaan sukupuoleen. Tämä koskee myös vakuutuspalveluita. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta pitää erittäin ongelmallisena, että Suomen uusi vakuutusyhtiölaki kuitenkin sallii sukupuolen käytön vakuutusmatemaattisena tekijänä. Tällöin vakuutusmaksut perustuvat sukupuolittain tilastoihin sattuneista vahingoista ja kuolemantapauksista. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta toteaa, että voimassa oleva vakuutusyhtiölaki asettaa miehet ja naiset tosiasiallisesti ja välittömästi eri asemaan sukupuolen perusteella.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta yhtyy tasa-arvovaltuutetun ottamaan kantaan siitä, että sukupuolen perusteella määräytyvät vakuutusmaksut ovat syrjinnän kiellon kannalta ongelmallisia ja sukupuolen käyttämisestä vakuutusmatemaattisena tekijänä tulee pyrkiä ajan myötä eroon.

Tarkastusoikeus ja selvitysvelvollisuus

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta katsoo, että tasa-arvovaltuutetun tarkastusoikeus (18 §) tulisi laajentaa koskemaan myös palvelujen tai tavaroiden tarjoajan tiloja. Nykyisen tasa-arvolain mukaan valtuutetulla on oikeus suorittaa tarkastus ainoastaan työpaikoilla, oppilaitoksissa ja etujärjestöissä.

Tasa-arvoasian neuvottelukunta pitää erittäin hyvänä, että hallituksen esityksessä ehdotetaan korjattavaksi vuoden 2005 tasa-arvolain uudistuksessa vastoin lainlaatijan tahtoa heikentynyt työnantajan selvitysvelvollisuus. Lisäksi TANE katsoo, että selvitysvelvollisuus tulee ulottaa koskemaan myös tavaroiden tai palveluiden tuottajaa.

Resursointi

Neuvottelukunta kannattaa tasa-arvovaltuutetulle selkeää resurssien lisäystä, jotta tasa-arvolain tehokas valvonta voitaisiin taata myös lainuudistuksen jälkeen. Lisäksi lainuudistuksen yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota lainsäädännöstä tiedottamiseen ja koulutukseen uudistuksen tosiasiallisen tehokkuuden saavuttamiseksi.

Sukupuolivähemmistöjen syrjintäsuoja tasa-arvolakiin

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta toteaa, että sukupuolivähemmistöjen asema tulee ottaa lain-tasoisesti huomioon. Mikäli sukupuolivähemmistöjen syrjintäsuojaa ei selkiytetä vielä direktiivin uudistuksen yhteydessä, tulee se ottaa huomioon tasa-arvolain toimivuuden arvioinnissa vuonna 2009. TANE kannattaa kuitenkin mahdollisimman pikaisia toimia sukupuolivähemmistöjen nimenomaiseksi huomioonottamiseksi tasa-arvolaisissa.

Puheenjohtaja

Heidi Hautala

Pääsihteeri

Hannele Varsa